Hallintovaliokunta

Tiistai 27.4.2021 klo 12.15—13.50

Läsnä
puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Sihteerit
valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne
istuntoasiainneuvos Henri Helo

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 16 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Hallituksen esitys HE 241/2020 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi / A3
Muu asiakirja Sihteerien täydennysesityksiä 1.pdf / B3

Valmis
5.0

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi: Sihteerien täydennysesityksiä 22.4.2021 päivättyyn lausuntoluonnokseen asiassa HE 241/2020 vp (Hyvinvointialueet)/MLR, HH 27.4.2021 (sihteerien täydennysesityksiä 1).

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 22.4.2021 jaetun lausuntoluonnoksen sihteerien täydennysesityksiä 1 mukaisilla muutoksilla.

Jatkettiin yksityiskohtaista käsittelyä.

Hyväksyttiin yksimielisesti edellisessä kokouksessa avoimeksi jätetty kappale 3 pohjan mukaisena.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleesta 8 poistetaan virke ”Uudistus merkitsee sitä, että suora edustuksellinen kansanvalta toteutuu nyt ensimmäistä kertaa aluehallinnossa pysyvän lainsäädännön pohjalta.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 11 loppuun lisätään virke: ”Hallintovaliokunta arvioi, etteivät mainitut keinot kuitenkaan ole riittäviä tai voi korvata suoraa edustusta niissä kunnissa, joissa suora edustus aluevaltuustossa jää puuttumaan.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 15 loppuun lisätään lause: ”Toisaalta uudistus kaventaa nykyisen kaltaista kunnallista itsehallintoa kuntien menettäessä noin puolet nykyisistä tuloistaan ja menoistaan.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleessa 21 korvataan sen kaksi ensimmäistä lausetta seuraavalla virkkeellä: ”Hallitus ei ole riittävällä tavalla selvittänyt paikallista itsehallintoa paremmin turvaavaa kuntapohjalle rakentuvaa sote-mallia, vaan sitoutunut poliittisella päätöksellä malliin, jossa Suomeen luodaan uusi tarpeeton hallinnon taso.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Ikonen ehdotti ed. Talvitien kannattamana, että kappaleen 22 loppuun lisätään virke: ”Hallintovaliokunta katsoo, että Sote 100 -paketti tulisi käsitellä HE 241/2020 vp:n yhteydessä, sillä ne koskevat eduskunnan työjärjestyksen 34 §:n 3 momentin tarkoittamalla tavalla samaa asiaa.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 29 loppuun lisätään seuraava: ”Valiokunta esittää huolensa siitä, että luotava uusi aluehallintopohja luo mahdollisuudet siirtää jatkossa yhä useampia tehtäviä kunnilta hyvinvointialueille. Hallintovaliokunta torjuu tällaiset ajatukset ja katsoo, ettei kunnallista itsehallintoa tule sote-palvelujen siirtämisen jälkeen rajoittaa enempää merkittävillä tehtävien siirtämisillä kunnilta hyvinvointialueille. Esimerkiksi toisen asteen koulutusta ei tule siirtää maakunnille jatkossakaan.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Ikonen ehdotti ed. Talvitien kannattamana, että kappaleeseen 36 lisätään seuraava: ”Hallintovaliokunta kuitenkin huomauttaa, ettei kansalaisten riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaaminen edellytä palvelun järjestämistä kaikissa tapauksissa hyvinvointialueen omana tuotantona. Hyvinvointialue voi ostaa toiminnan edellyttämää palvelutuotantoa myös muilta palveluntuottajilta.” ja

että valiokunta esittää tässä yhteydessä sote-järjestämislain 12 §:n 2 momentin 3 kohdan poistamista, jolloin pykälän 2 momentin 4 kohdasta tulee momentin 3 kohta, sekä pykälän 3 momentin muuttamista kuulumaan seuraavasti: ”Hyvinvointialueen on vastattava palvelutarpeen arvioinnista hankkiessaan palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta. Edellä säädetyn estämättä hyvinvointialue voi hankkiessaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluja antaa yksityisen palveluntuottajan tehtäväksi, osana asiakkaille annettavaa hoitoa, asiakkaan lääketieteellisen tai hammaslääketieteellisen hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisujen tekemisen, hoitosuunnitelman laatimisen sekä perusterveydenhuollossa lähetteen laatimisen erikoissairaanhoitoon. Terveydenhuoltolain 40 §:ssä tarkoitetusta ensihoitopalvelusta vastaavan lääkärin ja kenttäjohtajan on oltava virkasuhteessa. Hoidon tarpeen arviointia ja hoitoratkaisujen tekemistä koskevasta terveydenhuollon ammattihenkilöiden työnjaosta säädetään lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) ja terveydenhuoltolaissa.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Ikonen ehdotti ed. Talvitien kannattamana, että kappaleen 37 ensimmäinen ja toinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Valiokunta pitää järjestämisvastuun korostamis-

ta ja palveluiden saatavuuden turvaamisvelvoitetta perusteltuna, mutta sen tulkintaa liian tiukkana. Esimerkiksi se, mitä on riittävä oma tuotanto, hankittavissa oleva suurehko osuus palveluja tai liian laajamittainen ostopalvelujen hyödyntäminen, jää sääntelyssä melko epäselväksi.” ja lisätään kappaleeseen seuraava teksti: ”Vaatimusta hyvinvointialueen riittävästä omasta palvelutuotannosta ei voida perustella perustuslain 19 §:n 3 momentilla. Kyseisestä perustuslainkohdasta ei seuraa julkiselle vallalle velvoitetta ylläpitää riittävää omaa palvelutuotantoa, vaan perustuslain turvaamien palveluiden saatavuus on mahdollista varmistaa myös muilla tavoin (esimerkiksi, hankkimalla palveluita sopimusperusteisesti yksityisiltä palveluntuottajilta). Perustuslain 19 §:n 3 momentin näkökulmasta on riittävää säätää hyvinvointialueen velvollisuudesta turvata asukkaidensa tarvitsemien palveluiden saatavuus kaikissa tilanteissa järjestämislain 8 §:n 2 momentissa ehdotetulla tavalla. Riskinä onkin, että ehdotettu vaatimus hyvinvointialueen riittävästä omasta palvelutuotannosta pikemminkin rajoittaa kuin tukee perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaisen perusoikeuden toteutumista. Hyvinvointialueella on vastuu palvelujen järjestämisestä. Silloin sillä pitää olla myös valta päättää, mikä on sen alueella paras mahdollinen palvelutuotannon kokonaisuus. Hyvinvointialueiden päätösvaltaa rajoittava sääntely on ongelmallista myös perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaisen alueellisen itsehallinnon toteutumisen näkökulmasta.”, seuraava teksti: "Liiallisen tiukalla tulkinnalla ei tule vaarantaa myöskään nykyisin hyvin toimiviensidosyksikköjen toimintaa. Valiokunta korostaa, että nykyisenlaisina monituottajaistapalvelutuotantoa ei tule näin voimakkaasti rajata perustuen vanhaan, nykyiseen uudistukseen soveltumattomaan perustuslakitulkintaan, vaan ennen johtopäätöksiä tuleeodottaa perustuslakivaliokunnan uutta tulkintaa. Hyvinvointialueen velvollisuus turvatapalvelujen saatavuus voisi toteutua myös muulla tavalla kuin tietyn osuuden omalla tuotannolla.” ja seuraava teksti: "Ehdotettua vaatimusta hyvinvointialueen riittävästä omasta palvelutuotannosta tulee arvioida myös sen taloudellisten vaikutusten näkökulmasta. Kuntien ja kuntayhtymien aiemmin toteuttamat hankinnat ja ulkoistukset ovat todistetusti usein mahdollistaneet julkisen sote-palvelutuotannon kustannuskehityksen paremman ennakoitavuuden ja hallinnan. Rajoittaessaan tarkoituksenmukaisia palvelutuotannon rakenteita järjestämislain 8 §n 2 momentin sääntely on ristiriidassa sote-uudistuksen tavoitteeksi asetetun kustannusten kasvun hillitsemisen kanssa.”.

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleesta 41 poistetaan neljäs ja viides virke ja muutetaan kuudes virke alkamaan seuraavasti: ”Toisin kuin nykyisin, yhtiöitettyä…” ja lisäksi kappaleeseen lisätään seuraava teksti: ”Tällaista kiristävää tulkintaa sidosyksiköistä ei nykyisen toiminnan valossa voida pitää tarkoituksenmukaisena, sillä se uhkaa eräiden nykyisten hyvin toimivien yksikköjen toimintaa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että näin pitkälle menevää rajoittavaa tulkintaa ei tule tehdä ennen perustuslakivaliokunnan uutta arviota palvelujen saatavuuden turvaamisesta nykyisessä uudistuksessa. Lisäksi lakiesityksestä tulisi poistaa virkalääkärivaatimus ja vaatimus organisaatioon sidotusta ympärivuorokautisesta yhteispäivystyksestä. Samoin hallituksen esityksen perusteluissa mainittu kielto tarjota etävastaanottoja ja muita sähköisiä palveluita osalle potilaista on EU-lainsäädännön vastaisena poistettava.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-3, kolmen edustajan pidättäytyessä äänestyksestä, pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleesta 43 poistetaan ensimmäinen virke.

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 47 ensimmäinen virke poistetaan ja toinen virke muutetaan muotoon: ”Hallintovaliokunta toteaa, ettei toimintojen jatkumoa ole riittävällä tavalla huomioitu järjestelmä- ja asiakastasolla.”.

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 50 loppuun lisätään uusi virke seuraavasti: ”Hallintovaliokunnan mielestä esityksen keskeinen ongelma on se, ettei hyvinvointialueilla ole juurikaan kannustimia säästöihin.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 81 ensimmäinen virke poistetaan ja kappaleeseen lisätään seuraavat virkkeet: ”Uudenmaan sote-ratkaisu poikkeaisi muualla maassa toteutettavasta siinä, että erikoissairaanhoito irrotettaisiin uudistuksen integraatiotavoitteen vastaisesti perusterveydenhuollosta ja sosiaalihuollosta. HUS-yhtymän perustaminen merkitsisi siis sitä, että Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin asukkailla ei olisi suoraan demokratiaan perustuvia vaikuttamismahdollisuuksia erikoissairaanhoidon järjestämisen osalta ja että Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki olisivat velvoitettuja yhteistyöhön. Rahoitusmalli ei riittävästi huomioi liki kahden miljoonan asukkaan Uudenmaan alueellisia erityispiirteitä, kuten väestönkasvua tai muuta maata nopeampaa kustannusten kasvua.” sekä tehdään kappaleeseen seuraava lisäys: "Hallintovaliokunta toteaa, että koska Uudenmaan erillisratkaisussa on kyse ihmisten asettamista erilaiseen asemaan perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, on erillisratkaisun valtiosääntöisen hyväksyttävyys vielä tarkkaan arvioitava perustuslakivaliokunnassa.".

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-2, neljän edustajan pidättäytyessä äänestyksestä, pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 90 toinen virke poistetaan ja kappaleen loppuun lisätään seuraava: ”Hyvinvointialueiden vahva oikeus lisärahoitukseen uhkaa entisestään kasvattaa kustannuksia. Hallituksen esitykseen sisältyvän hyvinvointialueiden rahoituslain 10 §:n mukaan toteutuneet kustannukset otetaan huomioon myöhempien vuosien rahoituksessa. Jos kustannusten kasvun taittoon ei päästä, on karsittava sotepalvelujen saatavuudesta, yhdenvertaisuudesta tai yhteiskunnan muista palveluista tai korotettava veroja eikä mitään näistä vaihtoehdoista pidä valita. Myös siksi valiokunnan olisi hyvä odottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoa ennen lopullista kannanmuodostusta rahoitukseen ja siihen liittyviin vaatimuksiin. ”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että kappaleesta 97 poistetaan virkkeet 3-7 ja lisätään niiden tilalle seuraava: ”Valiokunta toteaakin, että esitetyssä rahoitusmallissa rahoituksen määräytymistekijät on laskettu hyvin kaavamaisesti, eikä siinä tunnisteta kaikkia aluekohtaisia eroja ja erityispiirteitä riittävän yksiselitteisesti ja tasapuolisesti. Tällaisia ovat esimerkiksi pääkaupunkiseudulla väestön voimakas kasvu, muuta maata suurempi maahanmuutto sekä eriarvoistumiseen liittyvät haasteet kuten segregaatio, syrjäytyminen ja päihteiden aiheuttama ylikuolleisuus. Esimerkiksi väestömäärän kausivaihtelut, monipaikkaisuus ja tuotantokustannusten erot eri alueiden välillä on ehdotetussa rahoitusmallissa jätetty kokonaan huomioimatta. Näin ollen hyvinvointialueille osoitettava rahoitus ei vastaa hyvinvointialueiden sotekustannusten todellista kustannusrakennetta ja palvelutarvetta, eikä rahoituksen kohdentumista alueiden välillä voida pitää onnistuneena.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että lisätään uusi 97 a kappale kuulumaan seuraavasti: ”Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että uudistuksen rahoitusta koskevat ratkaisut johtavat esimerkiksi Uudellamaalla suhteellisen rahoituksen merkittävään vähentymiseen verrattuna nykytilanteeseen. Esitetty rahoitusmalli leikkaisi HUS:n rahoitusta yli 100 miljoonaa euroa vuodessa, mikä tarkoittaisi noin 1 500 henkilötyövuoden pysyvää vähennystarvetta. Tämä voi vakavasti vaikeuttaa sotepalveluiden järjestämistä ja vaarantaa palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden maan eri osissa.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 108 loppuun lisätään: "Hallintovaliokunta toteaa, että kustannusten kasvun hillitsemiseksi tarvitaan selkeämpiä keinoja kuin mitä esityksessä onnistutaan antamaan. Rahoitusmallin on sisällettävä uskottava

talouden perälauta: nyt tätä koskevat uskottavat elementit puuttuvat. Rahoituksen sisällettävä myös kannustimet kustannusten hillintään ja ongelmien ja sairauksien hoitoon varhaisessa vaiheessa. Rahoituspohjan on turvattava palveluiden järjestämisen edellytykset, mutta sisällettävä myös kannusteet ja välineet kustannusten hallintaan.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että kappale 132 muutetaan kuulumaan seuraavasti: ” Valiokunta toteaa, ettei ehdotettu rahoitusmalli juurikaan kannusta hyvinvointialueita säästöihin. Huomattava on, että hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle siirrettävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja pelastustoimi ovat lakisääteisiä peruspalveluita, joiden saatavuudesta valtio viime kädessä vastaa. Jos hyvinvointialueelle tulevan rahoituksen taso ei turvaa riittäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai pelastustoimen palveluja, onkin hyvinvointialueella hallituksen esityksen mukaan oikeus saada valtiolta lisärahoitusta. Koska valtio kuittaa viime kädessä aina laskun, ei hallituksen esitys kannusta hyvinvointialueita tehostamaan toimintaansa eikä hillitsemään kustannusten kasvua. Hyvinvointialueisiin kohdistettava edellä kuvattu voimakas valtionohjaus lisää todennäköisesti myös osaltaan kustannuksia. Tavoite kustannusten kasvun hillitsemisestä jää uudistuksessa näin ollen toteutumatta.” ja että kappaleet 133-136 poistetaan.

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että lisätään uusi 143 a kappale seuraavasti: ”Valtioneuvosto ennakoi itsekin, että uudistuksella on negatiivinen vaikutus julkiseen talouteen seuraavien 10 vuoden aikana. Hyvinvointialueiden kustannussäästöjä koskevien puuttuvien kannustimien myötä on mahdollista, että uudistuksen negatiivinen vaikutus julkiseen talouteen on tätäkin suurempi. Uudistuksesta puuttuvat mekanismit, jotka helpottaisivat julkistalouden kestävyysvajetta Suomessa. Hallintovaliokunta toteaa, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan ei tule hyväksyä ratkaisua, joka ei sisällä uskottavia keinoja kustannusten hillitsemiseen.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Ikonen ehdotti ed. Talvitien kannattamana, että kappaleen 145 loppuun lisätään: ”Sosiaali- ja terveysvaliokunnan on kuitenkin selvitettävä ja harkittava vielä notifioinnin tarve.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että kappaleen 154 loppuun lisätään seuraava virke: ”Koska pelastuslaitokset ovat siten jo kauan toimineet nyt esitettävien hyvinvointialueiden kokoisina alueellisina toimijoina, on suurempien alueiden tuomat synergia-, tehostamis- ja resurssihyödyt pelastustoimen osalta lähtökohtaisesti jo ulosmitattu.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että lisätään uusi 164 a kappale seuraavasti: ”Valiokunta katsoo tässä yhteydessä aiheelliseksi muistuttaa, että pelastuslaitosten toiminta on jo nykyään valtakunnallisesti verkostoitunutta, ja ne toteuttavat laajaa yhteistyötä aluerajojen yli. Yhteistyöllä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kehitetään jo nykyisin pelastuslaitosten toimintaa niin, että palvelut kansalaisille ovat entistä laadukkaampia ja tehokkaampia sekä käytännöt yhdenmukaisempia. Verkostoyhteistyön avulla vähennetään pelastuslaitosten päällekkäistä työtä sekä lisätään vaikuttavuutta ja kehitetään tiedolla johtamista. Koska pelastuslaitosrakenne on jo nykyään pääosin maakuntapohjainen, ja koska pelastuslaitokset tekevät jo nykyään laajaa yhteistyötä keskenään, olisi pelastustoimen kansallinen kehittäminen valiokunnan näkemyksen mukaan mahdollista jo nykylainsäädännönkin pohjalta, kehittämällä edelleen nykyistä kuntien yhteistoimintaan perustuvaa järjestämismallia.” ja

että lisätään uusi 171 a kappale seuraavasti: ”Valtion ohjausvallan merkittävä vahvistuminen on valiokunnan näkemyksen mukaan riski pelastustoimen paikallisen substanssiosaamisen huomioimiselle pelastustoimen paikallistasolla. Paikallinen tuntemus pelastustoimen alueilla on ylivertaista sisäministeriöön verrattuna. Jos alueellisen pelastustoimen toimivalta pelastustoimen järjestämisessä ja tuotannossa heikkenee voimakkaan valtionohjauksen seurauksena, heikkenevät samalla myös mahdollisuudet järjestää alueen asukkaiden, kuntien ja elinkeinoelämän tarvitsemat pelastustoimen palvelut kokonaisuutena katsoen alueellisesti ja paikallisesti tarkoituksenmukaisimmalla, vaikuttavimmalla ja kustannusten kannalta tuottavimmalla tavalla.” sekä

että lisätään uusi 171 b kappale seuraavasti: ”Valtion ohjausvallan kasvaessa, kasvavat väistämättä myös pelastustoimen ohjauskustannukset. Vaarana onkin, että uusi ja raskas hallinto syö resursseja varsinaiselta palvelutuotannolta, jolloin uudistus tosiasiassa heikentää pelastustoimen palveluja. Valiokunta toteaa, että pelastustoimen suorituskyvyn pitäminen edes nykyisellä tasollaan vaatii niin paljon resursseja, ettei niitä ole syytä tuhlata yhtään lisääntyvään hallintoon. Uudistuksen valmistelu ja toimeenpano aiheuttavat myös merkittäviä muutoskustannuksia.”.

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että kappaleesta 173 poistetaan viimeinen virke.

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että lisätään uusi 177 a kappale seuraavasti: ”Valiokunta huomauttaa, ettei uudistus tavoitteestaan huolimatta varmista pelastuslaitosten toimintaa ensihoidon palveluntuottajana. Tämä johtuu siitä, että harkinta ensihoito- ja ensivastepalveluiden tuottajasta olisi edellä todetun mukaisesti hyvinvointialueella, ja Uudellamaalla ensihoitopalvelun järjestämisvastuu jäisi HUS-yhtymälle. Valiokunta onkin huolissaan siitä, että useilla alueilla ensihoidon järjestämisvastuuta on jo siirretty pelastustoimesta terveystoimeen. Jotta pelastuslaitosten resurssit, osaaminen, erityiskalusto ja asemaverkko palvelisivat kansalaisia saumattomasti myös ensihoidon ja ensivasteen osalta, tulisikin pelastustoimen roolista ensihoitopalveluissa säätää ehdotettua velvoittavammin. Tämä puolestaan olisi mahdollista jo nykyisellä säädöspohjalla.”

Sovittiin, että jätetään lausuntoluonnoksen kappale 177 avoimeksi ja sihteeri valmistelee uuden muotoilun tänään täysistunnon jälkeen pidettävään kokoukseen ja käsitellään ed. Halla-ahon ehdotus uudesta 177 a kappaleesta siinä yhteydessä.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että lisätään kappaleen 186 loppuun kaksi uutta virkettä seuraavasti: ”Valiokunta katsoo, että pelastustoimen järjestämisvastuun siirtämiseen hyvinvointialueille liittyykin riski pelastustoimen kuntayhteyksien heikkenemisestä. Mikäli pelastustoimen kuntayhteydet heikkenevät, heikkenee myös pelastustoimen palvelujen vaikuttavuus.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleen 191 viimeisen virkkeen loppuun lisätään sanat ”ennen uudistuksen voimaantuloa”.

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Talvitie ehdotti ed. Ikosen kannattamana, että kappaleeseen 204 lisätään: ”Hallintovaliokunta muistuttaa, ettei riskikertoimien muutoksilla voida paikata pelastustoimen rahoituksen kokonaisrahoitusvajetta.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että lisätään uusi 204 a kappale seuraavasti:”Rahoituksen määräytymisperusteet ja palvelutarpeiden määrittely eivät valio-

kunnan saaman selvityksen mukaan ota huomioon kaikkia kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä. Esimerkiksi Helsingin kaupungin erityispiirteitä kuten tiheän kaupunkirakenteen aiheuttamia liikenteellisiä haasteita, pendelöinnin vaikutuksia henkilömäärästä riippuviin riskeihin tai muuta maata suuremman maahanmuuton ja segregaation aiheuttamaa kuormitusta ei ole otettu huomioon. Hallituksen esitykseen liittyvät rahoituslaskelmat johtavatkin merkittävään rahoitusvajeeseen pääkaupungin pelastustoimessa. Myös esimerkiksi Itä-Uudenmaan pelastustoimen rahoituksesta oltaisiin valiokunnan saaman selvityksen mukaan vähentämässä noin 25 %. Kun pelastustoimen todelliset kustannukset ovat korkeammat kuin järjestelmän kautta määräytyvän rahoituksen taso, vaikuttaa uudistus kielteisesti palvelujen saatavuuteen ja turvallisuuteen.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Lisättiin yksimielisesti kappaleen 207 loppuun seuraava virke: ”Pelastustoimeen kohdistuu edellä todetuin tavoin käsiteltävänä olevasta uudistuksesta riippumattakin tulevina vuosina merkittäviä menopaineita, joten pelastustoimen rahoitus on kestävällä tavalla turvattava.”

Ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että muutetaan kappale 213 kuulumaan seuraavasti: ”Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen säilyttämistä nykyisellään. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että Keski-Uudenmaan pelastuslaitos on toimiva ja kustannustehokas, ja sen palvelut ja palveluverkko on suunniteltu ja optimoitu käsittäen koko nykyinen Keski-Uudenmaan pelastustoimen alue. Pelastuslaitoksen jakaminen kahteen ei siten tuo hyötyjä verrattuna nykytilaan mutta aiheuttaa sen sijaan turhia kustannuksia. Laitosten organisaatio olisi rakennettava uudelleen, minkä lisäksi henkilöstön tarve kahden laitoksen osalta tulisi melko varmasti kasvamaan nykyisestä. Osaavien pelastusalan ammattilaisten rekrytointi on pelastustoimessa tällä hetkellä haastavaa. Pelastusopisto Kuopiossa ei pysty varmistamaan henkilöstömäärän riittävyyttä pelastustoimessa, minkä vuoksi valiokunta toteaa tässä yhteydessä pitävänsä Helsingin pelastuskoulun säilyttämistä myös tulevaisuudessa työvoiman saatavuuden varmistamiseksi välttämättömänä.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Ikonen ehdotti ed. Talvitien kannattamana, että kappaleessa 222 todetaan seuraavasti: ”Hallintovaliokunta esittää huolensa rahoitusperiaatteen toteutumisesta uudistuksessa, mutta toteaa, ettei voi ottaa asiaan yksityiskohtaisesti kantaa ennen kuin perustuslakivaliokunta on esittänyt arvionsa nyt käsillä olevasta uudistuksesta.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Halla-aho ilmoitti vetävänsä ehdotuksensa uudesta 177 a kappaleesta pois.

Ed. Ikonen ehdotti ed. Talvitien kannattamana, että kappaleen 224 viimeinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Kiinteistön ja maapohjan palautuminen yhdelle jäsenkunnista tulee arvioida tapauskohtaisesti.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Sovittiin, että kappale 231 jätetään avoimeksi ja se käsitellään tänään täysistunnon jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Ed. Ikonen ehdotti ed. Talvitien kannattamana, että kappaleesta 241 poistetaan kaksi viimeistä virkettä ja kappaleen loppuun lisätään: ”Kuitenkin erityisesti suurten kaupunkien kohdalla kaupunkien tulevaisuuden investointikyvyn voidaan arvioida heikkenevän. Kasvavien kaupunkien veropohjan merkittävä pienentyminen vaikeuttaisi olennaisesti kaupunkien edellytyksiä rahoittaa kasvun ja elinvoiman kannalta oleellisia investointeja. Uudistuksen keskeinen riski onkin se, että se heikentäisi kaupunkien ja kuntien elinkeinopolitiikan edellytyksiä, niiden kilpailukykyä sekä mahdollisuuksia investoida kestävään kasvuun. Tätä kautta vaikutukset ulottuvat koko kansantalouteen, maan kehitykseen ja hyvinvointiin.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Ed. Ikonen ehdotti ed. Talvitien kannattamana, että kappaleen 261 loppuun lisätään: ”mutta se heikentää rahoituksen saannin ehtoja ja rahoitusasemaa.” ja kappaleen 263 loppuun lisätään: ”Sopimusten taannehtiva irtisanominen voi kuitenkin vaikuttaa investoijien luottamukseen.”

Ehdotuksesta äänestettiin pohjaa vastaan.

Äänin 10-6 pohja hyväksyttiin.

Lisättiin kappaleen 273 loppuun kaksi uutta virkettä seuraavasti: ” Asiantuntijakuulemisissa on noussut esiin, että kasvukaupungeilla on haasteita investoida. Valiokunta edellyttää, että kuntien talouden tasapainoa, lainanhoitokykyä ja investointikykyä seurataan säännöllisesti uudistuksen yhteydessä ja sen jälkeen.”

Lisättiin yksimielisesti kappaleen 275 loppuun uusi virke seuraavasti: ” Valiokunta toteaa, että työllisyystoimien toteutumisella on keskeinen merkitys myös kuntien talouteen.”

Todettiin, että asian käsittelyä jatketaan tänään täysistunnon jälkeen pidettävässä kokouksessa.

4. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

5. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 27.4.2021 klo 18.00, tai jos täysistunto jatkuu vielä silloin, välittömästi täysistunnon päätyttyä.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne